

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Pb. 8036 Dep.
0030 Oslo

Oslo 29.11.10

Høringsvar til forslag om revidert forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon (rettighetsforskriften)

FO oversender med dette vårt syn på BLDs forslag om revidert forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon (rettighetsforskriften).

FO er en fagforening og et profesjonsforbund, og organiserer over 25.000 barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere. Mange barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere arbeider innenfor barnevernet. Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere innehar barnevernfaglig kompetanse. De innehar også sosialfaglig kompetanse. Vernepleiere innehar i tillegg vernepleiefaglig kompetanse. Mange av våre medlemmer har kompetanse ut over grunnutdanningen, i form av videreutdanning, master og/eller klinisk godkjenning.

Barnevernfaglig- og sosialfaglig regnes som fagkompetansen i institusjonsbarnevernet. Det stilles krav til at opp mot 50 % av de ansatte skal ha barnevernfaglig og/eller sosialfaglig kompetanse (Jf. brev fra Buf-dir av 20. februar 2007).

Vi vil takke departementet for et grundig og godt høringsnotat, hvor en har lyktes med å synliggjøre mye av det som ligger i institusjonens ansvar for det enkelte barn og den enkelte ungdom. Utfordringene og interessemotsetningene innenfor barnevernomsorgen er også godt redegjort for. Det slås fast at barneverninstitusjonen er å anse som beboerens hjem (side 13 i høringsnotatet). Og det gjøres rede for at institusjonens ansatte skal utøve omsorg for barna og ungdommene som substitutt for den omsorg foreldrene ellers ville gitt, dog innenfor noen spesifikke rammer og krav til faglig og etisk forsvarlighet i utøvelse av omsorgen. Å anerkjenne institusjonen som et hjem i en kortere eller lengre periode i et barns/en ungdoms liv, må ha konsekvenser for hvordan et slikt tilbud skal tilrettelegges.

Høringsnotatet peker videre på sentrale utfordringer i utøvelse av omsorg og behandling innenfor en institusjonsramme, som er gjenkjennbare for våre medlemmer i institusjonsbarnevernet.

Rammene for godt institusjonsarbeid

Før vi går videre inn og kommenterer forslaget til forskrift, vil vi peke på noen sentrale suksessfaktorer for at vi skal ha et godt institusjonstilbud i barnevernet. Slik FO ser det vil et godt barnevern være avhengig av:

- Gode rammer og ressurser
- Et godt sosialfaglig og miljøterapeutisk fundament for arbeidet
- Kontinuerlig kunnskaps- og metodeutvikling
- God samhandling mellom alle involverte personer og instanser, herunder involvering av barn og unge selv

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
23 06 11 70

Telefaks:
23 06 11 14

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Foretaksnr.:
879 953 852 MVA

Utvikling av et differensiert og variert tiltaksapparat i samhandling

Barnevernets oppgave på vegne av samfunnet er å sikre barn og unge med store hjelpebehov muligheter for positiv endring og en god barndom. For å klare dette må barnevernets tiltaksapparat være differensiert og variert, og dimensjonert slik at hjelpen er tilgjengelig for de som har behov. Videreutviklingen av barnevernet må skje i dialog med kommunene, som er de som sitter med informasjon, kunnskap om behovene til og med ansvar for barn og unge i barnevernet. Sammen med annen nødvendig faglig dialog mellom sentrale aktører kan vi utvikle et helhetlig og godt barnevern.

Kvalitet i godkjennings- og tilsynsordningen

Godkjennings- og tilsynsmyndighetene for barneverninstitusjoner har et stort ansvar i å bidra til utvikling av barneverninstitusjoner som fremmer trygghet og trivsel. Bakgrunnen for rettighetsforskriften var blant annet at barn og unges rettigheter ved opphold i barneverninstitusjon ikke var regulert. Konkret har historien vist at mange barn og unge har vært utsatt for overgrep og omsorgssvikt ved opphold i barneverninstitusjoner. Rettighetsforskriften har bidratt til økt fokus på barn og unges rett til god omsorg. Vi har hatt en positiv utvikling av kvaliteten i institusjonene de senere årene. En fortsatt utvikling av innholdsmessig god omsorg og behandling, som inkluderer kompetente ansatte, vil alltid kunne virke forebyggende på behovet for regulering i lover og forskrifter, både for institusjonene og for arbeidet med den enkelte.

Anbudsordningen bør avvikles

Anbudsordningen i barnevernet er u hensiktsmessig og uverdlig. FO mener barnevern er et offentlig ansvar, og da bør de midler som bevilges til dette formålet komme utsatte barn og unge og deres familier til gode. Videre er anbudsordningen med på å fragmentere den offentlige oppgaven som barnevern er, med de konsekvenser dette får for de som er i behov av barnevernet. Ideelle organisasjoner og private barnevernorganisasjoner er et viktig supplement til barnevernomsorgen og tiltaksutviklingen i barnevernet. Men disse må være underlagt offentlig styring, blant annet for å sikre at barnevernet til en hver tid er riktig dimensjonert. Videre bør de innlemmes i Buf-dirs og Bufetats arbeid med utvikling av institusjonsbarnevernet – det er de samme barna vi jobber for. Våre videre kommentarer i denne høringen inkluderer alle barneverninstitusjoner.

Nødvendighet av faglig dialog, med BLD som sentral premissleverandør

Barnevernet har mange premissleverandører. Det kommunale barnevernet har ansvar for undersøkelse, kartlegging oppfølging og iverksetting av familie- og nærmiljøbaserte tiltak, og har for øvrig et gjennomgående ansvar for barn i barnevernet mellom 0-23 år. Det statlige barnevernet har ansvar for tiltak og godkjenning av tiltak, og å bistå kommunene. Fylkesnemnda har ansvaret for tvangsbeslutninger. Fylkesmannen har ansvaret for tilsyn, nå med Helsetilsynet som overordnet organ. I tillegg har alle øvrige helse- og sosialtjenester, sammen med oppvekstinstitusjonene (barnehage og skole), et ansvar for de samme barna og ungdommene som barnevernet har. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) har det overordnede ansvaret for hele barnevernet. FO mener at BLD bør bidra til å sikre at beslutningstagere, lovforklere og de som arbeider i relasjon med barn og unge får kjennskap til hverandres perspektiver og praksis for å sikre best mulig hjelp til barn og unge med store hjelpebehov, og for å sikre nødvendig samhandling for den enkeltes beste.

Kompetansekrav i institusjonene

Å ha et godt lovverk og nok ressurser sikrer rammene for barnevernet, men lovreguleringen i seg selv sikrer ikke kvaliteten i møte med den enkelte barn og unge. Det er det barnevernets ansatte som må gjøre.

Barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere er sentrale profesjoner i barnevernet. FO mener at andelen ansatte med barnevern- og sosialfaglig kompetanse må ligge opp til minimum 80 % av de ansatte. Minimum 50 % av de 80 % bør ha videreutdanning, klinisk kompetanse og/eller master, inkludert leder. For FO er det viktig at barn, unge og deres familier kan være trygge på at de møter høy kvalitet på det faglige arbeidet, herunder det miljøterapeutiske arbeidet. Det er også viktig for å sikre ivaretagelsen av barn og unges rettssikkerhet.

Mange barn og unge som i dag plasseres i institusjon har erfaringer som kan være preget av omsorgssvikt, rusavhengighet, kriminalitet, vold og trusler, seksuelle overgrep og psykiske lidelser for å nevne noe. Ansattes evne til å knytte trygge relasjoner med utgangspunkt i faglig kunnskap og kompetanse er av stor betydning.

De barn og unge som er i behov av en institusjonsplassering, er ofte i en livssituasjon som tilsier at det trengs faglige miljøterapeutiske intervensjoner, i tillegg til at de skal ha et så normalt liv som mulig. Disse barna og ungdommene trenger derfor ikke bare å oppleve mestring og tilhørighet, men har behov for en tilrettelagt omsorg som et institusjonsmiljø kan gi for en kortere eller lengre periode. De trenger profesjonelt tilrettelagt omsorg, for ellers kunne de sannsynligvis hatt best nytte av plassering i et fosterhjem. Dette betinger en faglighet som blant annet innebærer kunnskap og kompetanse om miljøterapeutisk arbeid, ulike tilnærminger og metodikk, utviklingspsykologi, barns rettigheter, virkemidler for brukermedvirkning osv. En må kunne finne strategier som bidrar til positiv endring for det enkelte barn og den enkelte ungdom. Barnet, den unges og familiens situasjon må ses i en familie-, nærmiljø- og samfunnskontekst, og ofte vil institusjonens mandat også være å arbeide med hjemmemiljøet eller et fremtidig hjemmemiljø. Totalt sett må barnevernet kunne arbeide kunnskapsbasert, og vi må hele tiden jobbe for å bli bedre. Til dette trengs fagpersonell.

En viktig del av arbeidet i barnevernet er å kunne gjøre konkrete og individuelle skjønsmessige helhetsvurderinger med utgangspunkt i den enkeltes situasjon. Dette kan sikre at den enkelte får god hjelp. Departementet viser i flere sammenhenger i høringsnotatet til dette. I en barneverninstitusjon innebærer utøvelse av godt faglig skjønn at de ansatte hele tiden må kartlegge og evaluere hvordan institusjonsoppholdet virker, for om mulig å gjøre andre eller endre de intervensjoner/miljøterapeutiske grep som er valgt, i samarbeid med den det gjelder og andre sentrale aktører. Og, det handler om at en ved eventuell bruk av tvang har en faglig og etisk plikt til både å søke alternative tilnæringsformer, samt å avslutte tvangs- og maktbruk så raskt som det er forsvarlig og mulig.

Tilsynsmyndighetene har et viktig ansvar i barneverninstitusjonene, og de handlingene og tiltakene institusjonen gjennomfører, må kunne begrunnes og være transparente. Som det også påpekes flere ganger i høringsnotatet, betinger alt dette høy faglig kompetanse hos de ansatte, og departementet forventer at de ansatte benytter godt faglig skjønn (bl.a. side 11 i høringsnotatet). Vi vil tillegge at de ansatte, i tillegg til å være personlig egnet, også må ha en høy grad av etisk bevissthet.

Barn og unge som trenger barnevern trenger et faglig og kompetent institusjonstilbud. FO er positive til at departementet forventer jevnlig faglig oppdatering for ansatte i barneverninstitusjoner. Dette er nødvendig, og i tillegg må kvaliteten på tilbudene økes gjennom mer fagpersonell. Vi vil også nevne et mangeårig krav om autorisasjon for barnevernpedagoger og sosionomer her, noe vi mener også vil bidra til å øke faglig kvalitet.

Det er i et rettsikkerhetsmessig perspektiv, i et faglig- og arbeidsrettslig perspektiv, viktig at ansatte ikke er alene på jobb, verken dag eller natt. Dette kan forebygge overgrep, og det kan forebygge beskyldninger om overgrep. Videre kan kvaliteten i det faglige arbeidet med dette styrkes. Det bør også til en hver tid være ansatte med barnevernfaglig og/eller sosialfaglig kompetanse (jf. brev fra Buf-dir av 20. februar 2007) på jobb, og turnuser må tilrettelegges for dette.

Tall hentet fra SSB for 2008 forteller at andelen barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (herunder sykepleiere) utgjør i underkant av 40 %. FO ber om at departementet sikrer seg at minimumsandelen oppfylles med kvalifisert personell, og at den så raskt som mulig økes til 80 %. Dette kravet må gjelde alle former for barneverninstitusjoner, uavhengig av målgruppe og eierskap.

Rettighetsforskriften

Rettighetsforskriften har særlig de siste årene vært omdiskutert. Noen mener at den i noen tilfeller er til hinder for at barn og unge får adekvat hjelp, og innvendingene dreier seg både om at terskel for inngripen, bruk av tvang og makt er for høy, og at rommet for faglig skjønnsutøvelse er for lav. Det som også har vært en utfordring er at rettighetsforskriften har vært gjenstand for ulik fortolkning, forståelse og praksis. FO har støttet det arbeidet departementet de siste årene har gjort i samarbeid med fylkesmennene om opplæring i forståelse og anvendelse av rettighetsforskriften. Vi antar at dette har redusert ulik praktisering av rettighetsforskriften både hos fylkesmennene og institusjonene, og at ungdommene som følge av dette ivaretas bedre.

Til tross for dette arbeidet, vet vi at institusjoner opplever å komme til kort overfor ungdommer som har særlig store hjelpebehov, som er særlig utagerende, eller som ikke forholder seg til det reglement som er satt på institusjonen. Atferd i form av rusmisbruk, rømming, vold, kriminalitet osv. gir barnevernet faglige utfordringer. FO vurderer at økte muligheter for en institusjon til å begrense ungdommers frihet i noen sammenhenger kan være det som er avgjørende for at ungdommen får god hjelp.

Grenseoppgangen mellom ivaretagelse av ungdommers personlige integritet og frihet og fagpersoners/institusjonens faglige handlingsrom vil aldri kunne fastlås nøyaktig, og dette kan heller ikke være et mål. Men det må være et mål at fortolkningen av rettighetsforskriften stadig tematiseres og evalueres, og om nødvendig endres.

Etter FOs syn har grenseoppgangen i dagens rettighetsforskrift hatt et tyngdepunkt mot at en i mange sammenhenger ikke har kunnet gripe inn, med de følgene dette har fått for ungdommene selv og omverdenen. Vi støtter departementet i måten en har søkt å tydeliggjøre noen bestemmelser på og vi støtter departementet i å utvide noen bestemmelser.

Departementet trekker et skille mellom barn og unge som plasseres etter omsorgsparagrafene i barnevernloven, og de som plasseres etter atferdsparagrafer. Blant annet er det bestemmelser som gir utvidet adgang til bruk av tvang og makt for de som er plassert etter atferdsparagrafer. Det

trekkes også et skille i høringsnotatet mellom de som "bare" trenger omsorg, og de som også skal ha behandling. I den praktiske verden, vil en ikke kunne kategorisere barn og unge på denne måten, og derfor kan det også være uheldig å kategorisere de ulike formene for tiltak.

Vi får tilbakemeldinger om at grensesetting knyttet til barn og unge i omsorgsinstitusjoner kan være mer utfordrende enn i atferdsinstitusjoner. Regelverket er laget slik at de i omsorgsinstitusjoner skal ha "friere tøyler", fordi deres problematikk og situasjon i utgangspunktet ikke tilsier at de behøver stramme grenser. Når en ungdom i en slik plassering, begynner å "røre" på seg knyttet til testing av grenser, rus, vold mv., må barneverntjenesten omdefinere plasseringen til en atferdsplassering (evt. må ungdommen bytte institusjon), før institusjonspersonalet kan sette nødvendig grenser, som en hver forelder ville gjort. Dette er uhensiktsmessig, og uheldig. Vi mener derfor at de fleste av bestemmelsene som er spesifikke for målgruppen plassert etter atferdsparagrafer, også bør være gjeldende for andre barn og unge som er plassert. Dette kommer vi tilbake til.

Regler er til for å brukes ved interessemotsetninger og/eller om noe er problematisk. For mange barn og unge vil rettighetsforskriften bare behøve å representere et sikkerhetsnett for deres egen trygghet og rettssikkerhet. For en del barn og unge, vil rettighetsforskriftens innhold være av stor betydning for om de får hjelp eller ikke, og for om de stanses og får hjelp til alternative handlingsmåter på det som er problematisk. Terskelen for å gripe inn med de virkemidlene som ligger i rettighetsforskriften må derfor ikke være for høy, og samtidig må kunnskaps- og kompetanseutviklingen i institusjonene ha et særlig fokus på det som er forebyggende for barn og unges situasjon, og som er alternative handlingsmåter til bruk av tvang og makt når ungdommers atferd og/eller situasjonen de står i er uønsket.

FO vil vise til hvordan regleverket i lov om sosiale tjenester kapittel 4 A er utformet i denne sammenheng. Der stilles det som krav, for å kunne gripe inn med tvang og makt overfor brukere, at en kontinuerlig arbeider med alternative tiltak som reduserer det problematiske men uten bruk av tvang og makt. Dette tvinger fagmiljøet i kommunene til et stadig utviklingsarbeid, hvor de også har tilgjengelige kompetansemiljøer regionalt i kraft av Habiliteringstjenestene. Fokuset på arbeidet med utvikling av alternative tiltak og handlingsmåter er etter vårt syn særlig overførbart. Et slikt arbeid bør skje i samarbeid med ungdommen selv på individnivå, og på systemnivå har fylkesmannen et særlig ansvar sammen med Buf-etatene for at slikt arbeid kan drives.

FO vil foreslå at forskriften inntar en bestemmelse om at arbeid med alternative tiltak både skal gjøres på individ- og systemnivå gjennomgående, og at dette særlig skal skje når en på en institusjon må utøve tvang og makt etter bestemmelsene som ligger i rettighetsforskriften.

Trygghet og rettigheter for de ansatte

Når det er mennesker som er de viktigste ressursene for et godt barnevern, må vi forvalte de ansatte godt og gi dem gode arbeidsbetingelser. Å arbeide med barn og unge med store hjelpebehov er krevende, og vi har allerede påpekt behovet for god nok kompetanse i institusjonene. Andre forhold som er med på å bidra til trygge og stabile ansatte, er deres opplevelse av at arbeidsgiver ivaretar deres rettigheter og trygghet i arbeidsforholdet. Et moment er lønnspolitikken, et annet forhold er arbeidstidsordninger. Begge deler må fungere på en slik måte at kompetente barnevernarbeidere søker seg til institusjonene, samtidig som organiseringen er hensiktsmessig for barn og unge i institusjonene.

Det forholdet vi ønsker å peke særlig på i sammenheng med rettighetsforskriften her, er hva slags trygghet arbeidstagerne har i sin arbeidshverdag. Dersom de i arbeidsforholdet utsettes for trusler om vold mot seg eller sine, opplever faktisk vold og andre utageringer, eller opplever skade på seg selv eller sine eiendeler, må de vite at arbeidsgiver stiller opp for dem. De må kunne få erstatning for ødelagte eiendeler, de må kunne forvente oppfølging etter vanskelige situasjoner, og de må kunne føle seg trygge på jobb, dvs. at det er nok ansatte til å håndtere de situasjoner som kan oppstå natt og dag.

Vi mener det er arbeidsgivers ansvar å ha gode rutiner for ivaretagelse av de ansatte. Dette ikke minst av hensyn til ungdommene i institusjonen. Ungdommene må kunne vite at ansatte er trygge, dvs. de må møte trygge ansatte, og ungdommene må vite at det er klare rutiner og prosedyrer for hva som skjer når uheldige og vanskelige situasjoner oppstår. Som nevnt tidligere, kan en viktig faktor i dette være at ansatte ikke er alene på jobb, verken dag eller natt.

Trygge voksne er med på å forebygge bruk av makt og tvang, vold og uheldige episoder. I motsatt fall, utrygge voksne kan bidra til at situasjoner eskalerer. Vi mener at det bør inntas en bestemmelse i forskriften som omhandler ivaretagelse av ansatte blant annet knyttet til forholdene nevnt over, fordi dette til syvende og sist er ivaretagelse av barn og unge.

Kommentarer til de enkelte bestemmelsene

Vi er enige med departementets foreliggende forslag i de bestemmelsene vi ikke kommenterer.

Forskriftens formål og virkeområde

FO støtter at det inntas en formålsbestemmelse i forskriften. Vi ønsker at det lages et tillegg til 1. ledd tredje setning som sluttet med ordet modenhet: "..., og deres situasjon, erfaringer og behov." Dette for å synliggjøre at forsvarlig omsorg for den enkelte vil måtte basere seg på individuelle vurderinger ikke bare knyttet til alder og modenhet, men også til bakgrunnen for at de er plassert i en barneverninstitusjon.

Når det gjelder forslag til endringer i forskriftens virkeområde, støtter FO dette. Vi er enig i at rettighetsforskriften også gjelder for ungdom som plasseres i barneverninstitusjon for å gjennomføre straff etter straffegjennomføringslovens § 12.

Vern om personlig integritet

FO er enige med den forståelse som legges til grunn for hva som skal ligge i begrepet "vern om personlig integritet". Vi vil særlig fremheve betydningen av den forståelse som omhandler at "trygghet og trivsel" er institusjonens ansvar å sikre for den enkelte, i kraft av de ansatte ved institusjonen er i foreldrenes sted. Det vil noen ganger bety at de ansatte tar beslutninger som de unge ikke er enige i, eller ikke ønsker å forholde seg til, slik alle foreldre opplever. Dette er ikke nødvendigvis å anse som inngripen i den personlige integritet, men er et oppdragelsesansvar.

Vi ser hensiktsmessigheten av å skille mellom trygghet og trivsel for den enkelte, og for alle i institusjonen i ulike situasjoner. Når det gjelder å sikre alles trygghet og trivsel, kan de ansatte i institusjonen måtte ta avgjørelser som en ungdom en uenig i. Dette er heller ikke nødvendigvis å anse som inngripen i den personlige integritet, men begrunnes da i et kollektivt perspektiv.

Å kunne vite hvilke beslutninger som kan treffes som en del av oppdrageransvaret, og hvilke beslutninger som kan treffes på bakgrunn av hensynet til det kollektive, er et faglig og etisk skjønsspørsmål.

Departementet refererer til NOU 2008: 15 Barn og straff, hvor det blant annet sies på side 170: "Selv om utvalget anser det som nødvendig å åpne for bruk av tvang overfor barn med alvorlige atferdsvansker, vil utvalget påpeke at bruk av tvang i mange tilfeller kan unngås ved at barnevernet har tilstrekkelige ressurser til å håndtere situasjoner som oppstår før de eskalerer. Dette krever tilstrekkelig og kompetent personale".

Dette oppsummerer på mange måter den holdningen til hvordan institusjonsomsorgen må tilrettelegges. Dette er den sikreste måten å verne om barn og unges personlige integritet: at det systemet og de menneskene de møter er rustet til å møte dem og de utfordringer de måtte ha med seg.

Grensedragningen mellom når noe kan anses som omsorg, og når noe går over i bruk av makt og tvang er i beste fall uklar, selv om departementet i høringsnotatet trekker frem eksempler for å belyse grensedragningen. Vi vil minne om at institusjonen for barn og unge i plasseringsperioden er deres hjem – med de rettigheter og plikter dette medfører. Dette er likt for alle barn og unge som plasseres i institusjon, uavhengig av plasseringshjemmel.

Vi er uenige i det bastante skillet som gjøres mellom tiltakene som kan iverksettes for barn og unge plassert etter omsorgsparagrafen i barnevernloven og de som plasseres etter atferdsparagrafen. Utøvelse av foreldreskap i form av å nekte telefonbruk på natten, nekt av å henge opp støtende plakater, nekt av å være opp hele natten, nekt av å oppsøke andres rom ubedt osv. er normalsituasjonen for de aller fleste barn og unge. At utøvelsen av foreldreskapet blir strengere når grenser tøyres er også helt normalt og ønskelig i et oppdragelsesperspektiv. At institusjonens handlingsrom knyttet til hva de kan og ikke kan ut fra rettighetsforskriften skal være basert på hva ungdommen tidligere har gjort og hvordan en har hatt det (jf. beviskravet for plassering etter atferdsparagrafer), og ikke basert på ungdommens situasjon og atferd i en her- og nå-situasjon, virker uhenksom. Vi mener at en ikke bør gjøre dette skillet, men åpne opp for bruk av disse virkemidlene også overfor barn og unge plassert på omsorgsparagraf. Kravene til den skjønnsmessige vurderingen av når en kan eller skal kunne bruke de strengeste virkemidlene reduseres ikke av dette, men en gruppe barn og unge som står i fare for alvorlig skjevutvikling kan derimot bli møtt adekvat, og slik kan rettighetsforskriften virke forebyggende.

FO mener at ingen av bestemmelsene skal forbeholdes gruppen av barn og unge som er plassert etter atferdsparagrafer. Begrunnelsen for dette er gitt over, og vi kommenterer derfor bare kort når vi berører de bestemmelsene det gjelder i det følgende.

Bruk av fysisk makt

FO er enig med departementet i deres forståelse av denne bestemmelsen (§§ 17 og 18). Det er særdeles viktig at institusjonens personale arbeider aktivt med alternative løsninger for bruk av fysisk makt.

Retten til å bevege seg utenfor institusjonens område

FO er enig i departementets vurdering av hvordan denne bestemmelsen skal forstås, med unntak av at spesielle regler bare skal gjelde for de som er plassert på atferdsparagraf, men også de som er plassert på omsorgsparagraf.

Retten til å bevege seg fritt innenfor institusjonens område

FO er enig i departementets vurdering av hvordan denne bestemmelsen skal forstås, med unntak av at spesielle regler bare skal gjelde for de som er plassert på atferdsparagraf, men også de som er plassert på omsorgsparagraf. Vi støtter innholdet i ny § 21.

Bruk av elektronisk kommunikasjonsmidler

FO støtter bestemmelsen slik den står, men mener at den må tydeliggjøres ved eksplisitt nevne at en kan redusere adgang til å spille dataspill, surfe på internett og chatte. Videre bør institusjonen kunne sjekke kontaktlister, sms'er, chatloger og lignende ved de mest alvorlige tilfellene. Dette bør også fremgå av bestemmelsen eksplisitt. Også her mener vi at § 23 som er for de som er plassert etter atferdsparagrafen, må gjelde for alle plasserte barn.

Det er svært viktig at personalet ved institusjonen behersker bruk av ulike elektroniske kommunikasjonsmidler. Videre må de ha kunnskap om barn og unges nettbruk og konsekvenser av dette (mye dataspilling/datavhengighet, ulike chatteforum mv.) Redd Barna har laget en rapport om internettrelaterte overgrep og barnevernets kunnskap om dette i 2009. Rapporten viser at barn og unge som lever i sårbare livssituasjoner fra før, også er de som er mest sårbare for å bli utsatt for krenkende opplevelser eller å bli dratt inn i problematiske aktiviteter gjennom nettet. Rapporten viser videre at hjelpeapparatets kunnskap og kompetanse på dette området er svært mangelfull. Dersom en bestemmelse i rettighetsforskriften om redusert bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler skal virke, og det ikke oppleves unødig krenkende for den enkelte, må de ansatte på institusjonen ha god kunnskap også om innholdet i den enkelte ungdoms nettatferd.

Kroppsvisitasjon

FO er enig i departementets vurdering av hvordan denne bestemmelsen skal forstås og hvordan den er foreslått utviklet, med unntak av at spesielle regler bare skal gjelde for de som er plassert på atferdsparagraf, men også de som er plassert på omsorgsparagraf.

Ransaking av rom og eiendeler

FO er enig i departementets vurdering av hvordan denne bestemmelsen skal forstås og hvordan den er foreslått utviklet, med unntak av at spesielle regler bare skal gjelde for de som er plassert på atferdsparagraf, men også de som er plassert på omsorgsparagraf.

Urinprøver

FO er mot at urinprøver skal avlegges uten ungdommers samtykke, og mener at heller ikke fylkesnemnda skal kunne fatte vedtak om dette. Vi mener derfor at bestemmelsene om tvungne urinprøver må ut av forskriften.

Bruk av "faser" som behandlingsmetode

FO er positive til at departementet kommer tilbake til spørsmålet i et eget høringsnotat hvor det vurderes om det er behov for lov- og forskriftsendringer.

Dokumentkravene i forskriften

FO anser det som viktig at institusjonene gis gode IKT-verktøy for å håndtere et økende dokumentasjonskrav. Dette bidrar til å sikre kvalitet på det faglige og relasjonelle arbeidet som skal gjøres.

Klage over brudd på forskriften

FO er enig i departementets vurdering av hvordan denne bestemmelsen skal forstås og hvordan den er foreslått utviklet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Gode institusjoner koster. Økte krav til kvalitet betinger økt satsning på kompetanse, både i forhold til hvem som bør ansettes, og i forhold det kompetanseutviklingsarbeidet som kontinuerlig må pågå i barneverninstitusjonene. Vi henstiller til at institusjonsbarnevernet får de midler de er i behov av får å sikre fremtidens barnevernomsorg for de barn og unge som for kortere eller lengre tid har sitt hjem i en barneverninstitusjon.

Med vennlig hilsen

Rigmor Hogstad
forbundsleder

